

colecția monografii

NONI-EMIL IORDACHE

**PROTECȚIA COPILULUI ÎMPOTRIVA
PRACTICILOR COMERCIALE NELOIALE**

NONI-EMIL IORDACHE

**PROTECȚIA COPILULUI
ÎMPOTRIVA PRACTICILOR
COMERCIALE NELOIALE**

Universul Juridic
București
- 2024 -

Capitolul 1

Scurt istoric al evoluției concepțiilor privind copilul ca titular de drepturi

Un copil m-a întrecut în felul simplu de a trăi¹⁸.

1.1. Evoluția concepțiilor privind copilul și protecția lui

Consacrarea copilului ca subiect de drept, titular de drepturi și de obligații, „poartă” un caracter recent și este atașată problematicii drepturilor omului. Istoria drepturilor copilului este indisolubil legată de evoluțiile sociale, politice și economice ale umanității, precum și de concepția societăților cu privire la individ. „Emanciparea” copilului reprezintă un proces dramatic¹⁹, sinuos, care a cuprins toate domeniile vieții și care „s-a maturizat” într-un sistem coerent guvernat de principiul interesului superior al copilului.

Perioada de dinainte de Hristos se remarcă prin edictarea unor coduri de legi cu impact și asupra vieții copilului, inclusiv a unor drepturi ale acestuia. Ele vizau mai mult dreptul de întreținere, calitatea copilului de moștenitor, adopția și drepturile copilului adoptat, precum și aspecte de ordin economic.

În Mesopotamia, prin *Codul lui Urukagina* (2380-2360 î.Hr.), orfanii au fost scutiți de plata impozitelor. *Codul Lipit-Iștar* (c. 1870 î.Hr.) prevedea că: orice fiică putea locui în casa tatălui său ca un moștenitor; copiii născuți dintr-o a doua căsătorie moșteneau zestrea mamei lor și împărțeau în mod egal proprietatea tatălui lor cu copiii din prima căsătorie a părintelui; copiii din afara căsătoriei moșteneau proprietatea tatălui, care era obligat să furnizeze mamei acestora cereale, ulei și îmbrăcăminte²⁰.

Deși apreciat mai mult din perspectivă literară, *Codex Hammurapi* (c. 1760 î.Hr.) cuprinde și dispoziții privind copilul și protecția sa. De exemplu, dacă un bărbat voia să se despartă de mama copiilor săi, acesta era obligat să îi

¹⁸ L. Diogenes, *Despre viețile și doctrinele filosofilor*, Ed. Polirom, Iași, 1997, p. 202.

¹⁹ De Bérulle considera că perioada copilăriei reprezintă o condiție „josnică și abjectă”, „starea cea mai de jos și mai abjectă a naturii umane după aceea a morții”. A se vedea P. de Bérulle, *Œuvres complètes*, Ed. Migne, Paris, 1856, pp. 324, 1007, <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k75177g.texteImage>, accesat în 24 iunie 2022.

²⁰ M.T. Roth, *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor*, Scholars Press, Atlanta, 1995, pp. 24-33, <https://archive.org/details/lawcollectionsfr0000roth/mode/2up?view=theater>, accesat în 24 iunie 2022.

înapoieze zestrea și să îi dea o parte din uzufruct, câmpuri și proprietăți, pentru ca mama rămasă singură să își poată crește copiii; în cazul morții mamei, copiii moșteneau exclusiv zestrea acesteia; copilul de sex masculin trebuia să aibă rezervat un cadou de logodnă pentru a i se putea asigura o soție; copiii din mai multe căsătorii împărțeau între ei proprietatea paternă în mod egal; expulzarea fiului din casă de către tatăl său nu se putea face decât cu încuviințarea judecătorului, care era obligat să analizeze motivele invocate în fața sa; femeia cu copii care se recăsătorea primea, prin decizia judecătorului, alături de cel de al doilea soț, conducerea casei primului ei soț, cu obligația de a păstra casa în stare bună, de a-și crește copiii și de a nu înstrăina bunurile casnice; copiii de sex feminin moșteneau de la tatăl lor o parte din proprietatea paternă și dreptul de uzufruct asupra casei până la decesul acestora; fiii adoptați nu puteau fi revendicați ulterior; copiii crescuți (sau adoptați) și învățați de un meșter nu puteau fi revendicați ulterior, cu excepția cazului în care meșterul nu își îndeplinea obligația asumată de a-și învăța fiul crescut (sau adoptiv) tainele meseriei sale²¹. Totodată, potrivit aceluiași cod, copilul a cărui mamă era liberă avea statutul de om liber, orfanii intrau sub protecția regelui, răpirea copiilor se pedepsea cu moartea, iar incestul cu izgonirea din cetate²².

Codul asirienilor (c. 1075 î.Hr.) prevedea dreptul fiilor de a primi darurile plătite de părintele lor pentru soția sa, în cazul în care acesta deceda²³.

„[...] în conformitate cu legea babiloniană, un bărbat putea să-și ia o a doua soție, sau o servitoare, dacă soția lui nu ar avea copii, pentru a-i face copii. O cauză mai operativă a fost aceea că copiii au fost o sursă de profit pentru părinții lor [...] acest lucru nu pare suficient pentru a explica frecvența mare a adopției. [...] Se pare că adevărata cauză a fost cel mai adesea faptul că părinții adoptatori își pierduseră [...] propriii copii și rămăseseră fără copil care să aibă grijă de ei. [...] Codul admite toate felurile de adopție [...]. Un bărbat ar putea adopta [...] copilul unor părinți în viață. Doar în acest din urmă caz, acordul părinților era necesar.”²⁴

²¹ J.V. Scheil, *La Loi de Hammourabi (vers 2000 av. J.-C.)*, Leopold Publishing, Victoria, 2016, pp. 33 și urm., <https://archive.org/details/laloidehammourab00scheuoft/page/n7/mode/2up>, accesat în 23 iunie 2022.

²² *Ibidem*, pp. 45, 56, 58.

²³ <https://sourcebooks.fordham.edu/ancient/1075assyriancode.asp>, accesat în 23 iunie 2022.

²⁴ „[...] under the Babylonian law a man might take a second wife, or a maid, if his wife were childless, to bear him children. A more operative cause was that children were a source of profit to their parents [...]. It seems that the real cause most often was that the adopting parents had lost [...] all their own children and were left with no child to look after them. [...]